

A Kúria a dr. Fodor Zita által képviselt I.r., II.r., III.r., IV.r. felpereseknek a Honvédelmi Minisztérium által képviselt alperes ellen munkabér és egyéb anyagi juttatások megfizetése iránt a Székesfehérvári Munkaügyi Bíróságnál 2.M.446/2010. szám alatt megindított és másodfokon a Fejér Megyei Bíróság 3.Mf.21.607/2011/4. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Fejér Megyei Bíróság 3.Mf.21.607/2011/4. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, a Székesfehérvári Munkaügyi Bíróság 2.M.446/2010/17. számú ítéletét megváltoztatja és a felperesek keresetét elutasítja.

Kötelezi az I.r. felperest 45.000 (negyvenötezer) forint, a II.r. felperest 66.000 (hatvanhatezer) forint, a III.r. felperest 50.000 (ötvenezer) forint, a IV.r. felperest 25.000 (huszonötezer) forint együttes első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási költség alperes javára tizenöt nap alatt történő megfizetésére. Kötelezi az I.r. felperest 478.000 (négy százhetvennyolcezer) forint, a II.r. felperest 667.000 (hatszázhatvanhetezer) forint, a III.r. felperest 507.000 (ötszázhetezer) forint, és a IV.r. felperest 251.000 (kettő százötvenegyezer) forint együttes első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási illeték állam javára felhívásra történő megfizetésére.

I n d o k o l á s :

Az I.r. felperes 2010. március 17-étől 2010. szeptember 28-áig, a II.r. alperes 2010. március 17-étől 2011. március 31-éig, a III.r. felperes 2009. szeptember 22-étől 2010. október 21-éig, míg a IV.r. felperes 2010. március 17-étől 2010. szeptember 28-áig az ENSZ C.B.M. állományában N.-ben törzstisztekként teljesítettek szolgálatot. A szolgálat-teljesítésük idejére sem a Magyar Honvédség, sem a nemzetközi szervezet nem biztosított a részükre természetbeni ellátást, ehelyett 2007. július 1-jétől az ENSZ Közgyűlés határozatával a törzstisztek ellátására a korábbi térítésmentes természetbeni ellátás helyett megállapított MSA (magyarul missziós létfenntartási díj) ellátásban részesültek az ENSZ-től, továbbá amennyiben az MSA összege nem érte el a külföldi napidíj egy hónapra a magyar jogszabályokban számított összegének 150 %-át, külföldi napidíj-kiegészítést is kaptak az M.-n folyósított illetményük mellett. Devizaellátmányban nem részesültek. A felperesek C.-n maguk gondoskodtak a szállásról, az étkezésről és a munkábajárásról. Az I.r. felperes 2010. április 9-én, a II.r. felperes 2010. május 25-én, a III.r. felperes 2010. május 21-én, a IV.r. felperes 2010. augusztus 19-én terjesztette elő szolgálati panaszát elmaradt devizaellátmány megállapítása és folyósítása iránt. A szolgálati panaszokat a HM Honvéd Vezérkar

Főnöke érdemben elbírálta, és azt mint megalapozatlant határozatával elutasította. A felperesek a határozatok kézhezvételétől számított 30 napon belül fordultak keresetükkel a bírósághoz kérve az elmaradt devizaellátmányuk megfizetését. Vitatták, hogy az esetükben a 26/2007. (VI.20.) HM rendelet (a továbbiakban: R.) 37/A. §-ában foglaltakat kell alkalmazni. Álláspontjuk szerint az ENSZ pénzbeli ellátást nem folyósított a részükre, mert az MSA juttatás nem minősül pénzbeli ellátásnak, ugyanis azt a természetbeni juttatás kiváltásaként kapták beosztásra és rendfokozatra tekintet nélkül azonos összegben, a devizaellátmány fizetése pedig a Magyar Honvédség feladata a 2001.évi XCV. törvény (Hjt.) 125/A. §-a alapján. Hátrányos megkülönböztetés érte őket, mivel az ENSZ C.B.M. állományába tartozók többségét változatlanul térítésmentesen, természetben illetik meg az R. 33. § (1) bekezdése szerinti élelmezési, elhelyezési és egészségügyi ellátások, ezen felül pedig még pénzbeli ellátásként devizaellátmányban is részesülnek. Nekik pedig mint MSA-val ellátott állománynak saját maguknak kellett fizetniük a többiek által térítésmentesen kapott szolgáltatásokért. Az alperes elsődlegesen a kereset elutasítását azért kérte, mert a felperesek a szolgálati panasz benyújtására nyitva álló 30 napos határidőt elmulasztották. Hivatkozott továbbá arra, hogy az MSA pénzbeli ellátás, ezért a felperesekre a R. 37/A. § rendelkezéseit kell alkalmazni. Erről a külszolgálat ellátását megelőzően tájékoztatást kaptak, így arról is, hogy devizaellátmányban nem fognak részesülni. Vitatta a hátrányos megkülönböztetés fennálltát. A Székesfehérvári Munkaügyi Bíróság 2.M.446/2010/17. számú ítéletével kötelezte az alperest az I.r. felperesnek 4.784.921 forint, a II.r. felperesnek 6.034.670 forint, a III.r. felperesnek 5.071.756 forint, a IV.r. felperesnek 2.609.346 forint és ezek törvényes mértékű késedelmi kamatainak megfelelő Euro összeg megfizetésére, és marasztalta az alperest a felperesek perköltségében. Álláspontja szerint az alperes a perben utólag alaptalanul hivatkozott arra, hogy a felperesek elmulasztották a szolgálati panaszra nyitva álló 30 napos határidőt, miután azt érdemben már elbírálta. Ezért a felpereseknek a Hjt. 223. § (1) bekezdés a) pontja alapján már megnyílt a lehetőségük a kereset benyújtására. A bíróság pedig csak a keresetindítási határidő megtartását vizsgálhatta. Rögzítette, hogy a külszolgálat ellátásának feltételeiről történő tájékoztatás adása nem jelenti azt, hogy a felperesek lemondtak volna a jogorvoslati jogukról. A munkaügyi bíróság megállapította, hogy a Hjt. 125/A. § alapján a felperesek mint a békefenntartó műveletben részt vevő állomány tagjai devizaellátmányra jogosultak, mégpedig a R. 33. § (1), (2) bekezdése szerint a részükre kötelezően térítésmentesen, illetőleg természetben biztosított ellátáson túlmenően. Ettől eltérően a R. 33. § (3) bekezdése szerint ha a kiküldött külföldi ellátását pénzben és közvetlenül a béketámogató műveleteket irányító nemzetközi szervezet biztosítja, a R. 37/A. § (1) bekezdése szerint

csak külföldi napidíj kiegészítésre lehetnek jogosultak. A felperesek részére sem a Magyar Honvédség, sem a nemzetközi szervezet nem biztosított természetbeni ellátást. Éppen ennek megváltásaként vezették be az MSA-t, ami emiatt nem minősül pénzbeni ellátásnak, hiszen az költségtérítéses jellegű. A devizaellátmányhoz képest eltérő jellegét pedig az bizonyítja, hogy mindenkit beosztásra, rendfokozatra tekintet nélkül, azonos összegben illet meg.

Mivel az MSA nem minősül pénzbeli ellátásnak, ezért a felperesek vonatkozásában a R. 37/A. §-a nem alkalmazható. A felperesek emellett hátrányosabb helyzetbe kerültek a nem törzstisztekhez képest, akik a természetbeni ellátás mellett jelenleg is kapnak devizaellátmányt, amely beszámít a nyugdíj mértékének megállapításába, míg az MSA nem. A Hjt. 125/A. §-a ugyanakkor előírja, hogy a felpereseket devizaellátmány illeti meg, amely az R. 34. §-a értelmében a külföldi tartózkodás időtartamára a külszolgálat alatt ellátott beosztáshoz rendszeresített rendfokozattól, a kontingens konkrét tevékenységének jellegétől, illetőleg a külföldi állomáshely viszonyaitól függő mértékű, és amelyet az R. 3. § m) pontja szerint a külföldi tartózkodással összefüggésben felmerült többletkiadásokhoz és költségekhez való hozzájárulás céljából külföldi pénznemben kell folyósítani. Erre tekintettel a munkaügyi bíróság a felperesek kereseti kérelmének megfelelő összegű devizaellátmányt késedelmi kamatokkal növelt összegben megítélte. Az alperes fellebbezése folytán eljáró Fejér Megyei Bíróság 3.Mf.21.607/2011/4. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta és a II.r. felperesnek járó marasztalás összegét 6.672.957 forintra és a késedelmi kamatának megfelelő Euro összegre felemelte, míg a IV.r. felperesnek járó marasztalási összeget 2.510.014 forintra és törvényes mértékű késedelmi kamatainak megfelelő Euro összegre leszállította, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta kötelezve az alperest a felperesek javára másodfokú perköltség megfizetésére. Az igényérvényesítés határidejének megtartottsága kapcsán kiemelte, hogy a bíróság a megelőző eljárásra tekintettel a szolgálati panaszt elutasító döntés jogszerűségét bírálja felül, ezért a munkáltató a határozatában felhozott indokokat a peres eljárásban korlátlanul már nem módosíthatja. Ezért az alperes a perbeli védekezés során már nem hozhatta fel új tényként a szolgálati panaszra irányadó határidő elmulasztását, hiszen a panaszt elbíráló a döntésében erre nem hivatkozott. A panaszok érdemi elbírálását követően a bíróság a Pp. 130. § alapján csak a keresetindítási határidő elmulasztását veheti figyelembe.

A megyei bíróság kifejtette, hogy a magyar szabályozás szerint a külföldi béketámogató műveletben részt vevő katona egyrészt a belföldi bérére, másrészt az R. 33. § (1) bekezdés szerinti természetbeni ellátásokra, harmadrészt a Hjt. 125/A (1) bekezdés szerinti devizaellátmányra jogosult. A devizaellátmány az R. 3. § m) pontja meghatározása alapján rendeltetésénél fogva a külföldi

tartózkodással összefüggő többletkiadások fedezésére szolgál. A gyakorlatban azonban nem költségtérítésnek, hanem bizonyos részben szabad felhasználású jövedelemnek minősíthető pénzbeli ellátás, hiszen külföldön a kulturális és szórakozási igények többletköltségei fedezésére vagy megtakarításul is szolgálhat. A törzstiszteknek az MSA-ból külföldön lakást kellett bérelniük, gépkocsit vásárolniuk, lakás-, autófenntartási, utazási, élelmezési költségeiket fedezniük, vagyis az a magyar szabályozás szerinti természetbeni ellátás kiváltását szolgálta. Ez semmilyen módon nem feleltethető meg a harmadik juttatással, azaz pénzbeli ellátásként szabályozott devizaellátmánnyal. Ezért a felperesek igényének elbírálásánál nem alkalmazható az R. 37/A. §-a, illetve annak időközben a Hjt. 125/A. (2) bekezdésében törvényi szintre emelt szabálya. Az ENSZ ugyanis a határozatában nyilvánvalóvá tette, hogy az MSA folyósításával a felpereseknek nem pénzbeli, hanem természetbeni ellátást biztosított, illetve azt váltotta ki, így az alperes nem mentesülhet a magyar jogszabályok alapján járó pénzbeli ellátás, vagyis a devizaellátmány folyósítása alól. A másodfokú bíróság megítélte a II.r. felperes javára a kereset felemelésére tekintettel az időközben esedékessé vált devizaellátmánynak részére fizetett napidíj kiegészítéssel csökkentett összegét, míg a IV.r. felperes esetében a keresete leszállítására tekintettel került sor az elsőfokú ítélet megváltoztatására. Az alperes a felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével a felperesek keresetének elutasítását, másodlagosan a jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezésével a II.r. felperes 2010. december 1-jétől 2011. március 31-éig terjedő időszakra járó devizaellátmány iránti keresete elutasítását kérte. Hivatkozása szerint a peres eljárásban alappal hivatkozhatott a szolgálati panasz előterjesztésére irányadó 30 napos elévülési jellegű határidő elmulasztására. Ezért a felperesek keresetét a bíróságoknak elsődlegesen elkesettség okán kellett volna elutasítani. Álláspontja szerint azonban érdemben is jogellenes a jogerős ítélet. Téves a bíróságok megállapítása, miszerint az MSA rendeltetésénél fogva kizárólag a természetben nyújtandó szolgáltatások megváltásaként jár. Az azt bevezető ENSZ közgyűlési határozat szerint annak másik célja a küldő államnak a törzstisztek után folyósított ún. fejkvóta helyettesítése is volt, amely a honvédségi devizaellátmány forrásának jelentős hányadát képezte. Téves továbbá az a megállapítás is, hogy az MSA nem minősül az R. 33. § szerinti pénzbeli ellátásnak. A rendelet ugyanis csak a természetbeni és a pénzbeli ellátás fogalmát ismeri, a bíróságok által alkalmazott „természetbeni ellátás megváltásaként juttatott ellátás” fogalmát nem. Az MSA-t közvetlenül az ENSZ-től pénzben folyósították a törzstisztek részére. Az R. 33. § (3) bekezdése nem a nyújtott szolgáltatások rendeltetése, hanem annak formája alapján határozza meg a törzstisztekre is irányadó rendelkezést. A devizaellátmány folyósításának elmaradásával a felperesek esetében nem sérült az egyenlő bánásmód követelménye, mivel nem voltak a nem

törzstisztekkel összehasonlítható helyzetben. Ellenkező esetben is nem egy ellátás tekintetében kellene a diszkriminációt vizsgálni, hanem valamennyi részükre folyósított ellátás figyelembe vételével. A jogerős ítélet diszkriminatív helyzetet teremt az MSA ellátásban nem részesülő állománnyal szemben, és az R. 5. § (1) bekezdésébe ütközik. Emellett a felperesek a perben ezen jogalapra nem hivatkozhattak, miután a szolgálati panaszukban erre nem tértek ki. Téves a jogerős ítélet megállapítása, miszerint az R. a békefenntartókat nem zárhatja ki egészében a devizaellátmányra jogosultak köréből. A Rendelet a perben érintett juttatások rendszerére vonatkozó 33. §-a és a devizaellátmányra vonatkozó 34-37/A. §-a szabályozására a Hjt. 287. § (2) bekezdés f) és i) pontja alapján adott felhatalmazás alapján került sor, mely szabályozás nem áll ellentétben a Hjt. 125/A. § rendelkezéseivel. A Hjt. 125/A. (2) bekezdés 2010. december 1-jétől hatályos rendelkezéseire tekintettel a II.r. felperes részére ezen időpont után devizaellátmány semmiképpen nem jár, mivel helyette napidíj kiegészítésben részesült.

A felperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult. Hangsúlyozták, hogy az igény érvényesítésével nem késtek el, a panasz benyújtására az egy éves objektív határidő alatt került sor. Hivatkozásuk szerint az MSA-nak nincs kettős célja és devizaellátmány tartalma sem. Költségtérítés jellegű, bevezetése nem a devizaellátmány helyett, hanem kizárólag a természetbeni juttatás kiváltása céljából történt. A felperesek külföldi szolgálata a Hjt. 2. § (32) bekezdés c) pont szerinti békefenntartó műveletekben való részvételnek felel meg. A békefenntartó külföldi szolgálatot ellátó katonák részére a Hjt. 125/A. § alapján devizaellátmányt kell folyósítani. Napidíjkiegészítés az ilyen szolgálatot ellátó katonák közül csak a Hjt. 2. § (32) bekezdés e) pontja szerinti nemzetközi katonai megfigyelői és szaktanácsadói feladatot ellátóknak állapítható meg. Hangsúlyozták, hogy a felpereseket ért diszkriminációt az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

Az alperes alaptalanul hivatkozott a felperesek igényérvényesítésének elkészttségére. A Hjt. 217. § (2) bekezdése szerint a szolgálati panaszt a döntés tudomásra jutásától számított 30 napon, de legfeljebb a döntés meghozatalától számított egy éven belül lehet benyújtani. A panasz előterjesztésére előírt 30 napos szubjektív határidő elmulasztásához a jogszabály jogvesztés következményét nem fűzi, a mulasztás orvoslására nem ír elő igazolást, ezért a határidő elévülési jellegű a 4/2003. PJE határozat szerint. Ennélfogva a szolgálati panasz benyújtására előírt nem jogvesztő határidő elmulasztására tekintettel a kereset érdemi elbírálása nem volt mellőzhető (EBH.2007.1648.). A felek alaptalanul állították, hogy a Hjt. 223. § (1) bekezdés a) pontja

alapján indult perben a szolgálati panasz elbírálásakor elő nem adott körülményekre ugyanazon jog (devizamegváltás iránti igény) körében nem lehet hivatkozni. Ezért a bíróságok jogszerűen, érdemben bírálták el az alperesnek a szolgálati panasz elkésettsége, a felpereseknek pedig az egyenlő bánásmód megsértése körében tett előadásait. A felperesek mint az ENSZ C.B.M. állományában szolgálatot teljesítő törzstisztek a Hjt. 125/A. §-ára alapítottnan terjesztették elő devizaellátmány iránti igényüket. E rendelkezés 2010. december 1-jét követően is változatlan szabályozása szerint az állomány tagja a Hjt. 2. § (32) bekezdésének a) - b), f), valamint a h) -j) pontja szerinti feladatokban való részvétel időtartamára az 52. §-ban foglaltak alapján jogosult devizaellátmányra, melynek a szolgálatteljesítés körülményeitől függő összege meghatározására külön jogszabályt hatalmaz fel a törvény. Az 52. § (4) bekezdés szerint külföldi szolgálat esetén a vezényeltet megillető juttatások és terhelő kötelezettségek mellett egyéb pénzbeli és természetbeni ellátások is megállapíthatók. Nem tiltott tehát, hogy a devizaellátmányt más elnevezéssel vagy ellátással összevontan folyósítsák. A Hjt. 287. § (2) bekezdés e) - f), i) pontjaiban kapott felhatalmazás alapján - figyelemmel a Hjt. 52. § (4) bekezdésében, 125/A. §-ában foglaltakra is - a külföldi szolgálatot teljesítők devizaellátmányáról, egyes ellátmányon kívüli pénzbeli járandóságairól rendelkező R. III. fejezete kifejezetten a béketámogató művelet keretében külföldi szolgálatot teljesítőkre vonatkozó különös szabályokat tartalmazza. A juttatások rendszerénél a 33. § (1) és (2) bekezdés eltérő szabályokat tartalmaz a (3) bekezdéstől. Ez előbbieik szerint a kiküldött térítésmentesen és természetben jogosult élelmezési, elhelyezési, valamint egészségügyi ellátásra, szükséges ruházatra, fegyverzetre és felszerelésre, emellett devizaellátmányra valamint költségtérítésre. Az utóbbi szerint viszont a jogszabály ezen juttatások helyett csak a 37/A. § szerinti ellátást, a külföldi napidíjkiegészítés folyósítását írja elő azoknak a kiküldötteknek, akiknek a külföldi ellátását pénzben és közvetlenül a béketámogató műveletet irányító nemzetközi szervezet biztosítja. A felperesek nem vitatottan az ENSZ-től közvetlenül MSA-ban (létfenntartási díjban) részesültek, ami az azt megállapító ENSZ határozat szerint a korábban a missziót ellátók részére természetben biztosított ellátások kiváltását is célozta. Az ENSZ B.M.F. kimenő faxa (irat) 3.a. és 5. pontjára figyelemmel azonban nemcsak az étkezés, szállás költségeinek, hanem a fegyverzet, a felszerelés, a lőszer, a ruházat költségeinek a fedezésére és a korábban rekreációs szabadságra járó juttatás, napidíj, valamint a küldő országok törzstisztjei után fizetett „alap visszatérítés” kiváltására is szolgált. Ez a pontból is következik, miszerint ha a törzstisztek számára az elhelyezés, étkezés biztosított, a létfenntartási díj összege kevesebb. Nem vitatott a felek részéről, hogy az MSA folyósítása nincs kihatással a törzstisztek illetményének

kifizetésére, mint ahogy ezt az irat pontja is rögzíti. A misszió gazdasági-költségvetési igazgatója által adott csatolt nyilatkozat pontja szerint is a missziós létfenntartási juttatás nem tekinthető fizetésnek, az egy napi létfenntartási juttatás, amelyet az ENSZ fizet az arra jogosultak számára a missziós területen felmerülő megélhetési költségek fedezésére. Rendeltetése, hogy fedezze a) a hosszútávú szállás bérleti költségeit; b) az étkezést; c) a szolgálati helyen felmerülő egyéb váratlan költségeket. Tekintettel arra, hogy az R. a 3. § m) pontjában adott fogalommeghatározás szerint a devizaellátmánynak a tartós külföldi szolgálatot teljesítőknek a külföldi tartózkodással összefüggésben felmerült többletkiadásaihoz és költségeihez való hozzájárulás a célja, megalapozatlan az eljáró bíróságok azon megállapítása, hogy az MSA-nak nincs olyan tartalma, amely nem felel meg devizaellátmánynak. Ezt ugyanis nem a nemzetközi szervezetek, dokumentumok szóhasználatából, hanem a pénzbeli juttatás rendeltetéséből kell megállapítani. A bíróságok jogellenesen állapították meg, hogy az MSA nem minősül pénzbeli ellátásnak. Ez ugyanis az ellátás formája, melyet nem lehet a rendeltetése alapján másként minősíteni. Az alperes a felülvizsgálati kérelmében arra helyesen hivatkozott, hogy az R. természetbeni és pénzbeli ellátás fogalmakat használ, nem ismeri a „természetbeni ellátás megváltásaként juttatott ellátás” fogalmát. Az MSA pénzbeli juttatási forma, amely a kiküldött békefenntartók külföldön történő napi létfenntartásának biztosítását szolgálja, és azt a béketámogató műveletet irányító nemzetközi szervezet biztosítja. Ezért a 33. § (3) bekezdés rendelkezései a felperesekre irányadóak, melyeket az alperesi munkáltatónak jogszabály rendelkezése folytán kötelező alkalmaznia. Az R. a békefenntartó missziót teljesítők külföldi ellátásának formája (természetbeni vagy pénzbeli) és a folyósító személye különbözőségére tekintettel szabályozza eltérően a kiküldötteket megillető juttatásokat, ezért a külföldön szolgálatot teljesítők az ellátási formák különbözősége miatt nem tekinthetők azonos helyzetben lévőknek, így diszkriminációról nem lehet szó. A fentiekre tekintettel a Kúria a Pp. 275. § (4) bekezdés alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, a felperesek keresetét elutasította.

Kötelezte a pervesztes felpereseket a kifejtett tevékenységgel arányban álló első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási költség alperes javára történő megfizetésére a Pp. 78. § (1) bekezdés alapján, míg az illetékviselésről szóló rendelkezés a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-án alapul.

Budapest, 2013. január 23.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, Dr. Hajdu Edit s.k. előadó bíró, Dr. Gál Attila s.k. bíró

A kiadmány hitelével: Nné tisztviselő